

naaste omgeving met een ijzeren klem of stap gevangen.

Of de das onder de nuttige of schadelijke dieren moet gerangschikt worden, daarover is 't oordeel zeer verschillend, zooals met zooveel levende wezens 't geval is, nut en schade wisselen elkaar af.

Muizen, kikkers, slangen, aardwormen en ander ongedierte eet hij gaarne, echter ook de nuttige mol, en voor het jachtveld is hij zeker zeer schadelijk, want patrijzen- en fazanteneieren, de jonge vogels, jonge hazen en konijnen verslindt hij met wellust. Zijn plantaardig voedsel bestaat uit allerlei wortelgewassen, eikels, beukenpitten en afgevallen ooft. Aan de wijnstokken doet hij soms veel schade, want hij is een even groot liefhebber van de zoete druif als wijlen vader Noach, doch er zijn voor zoover ik weet, geen voorbeelden, dat onze

brompot daardoor ook maar in 't minst in vroolijker stemming is geraakt.

Zijn vacht heeft vooral 's winters eenige waarde, het haar is hard, borstelig, maar fijn en glanzend. Ieder haartje is driekleurig, aan den wortel geelachtig, in 't midden zwart en de punt grijs-wit.

Zooals bekend is worden er penseelen en kwasten voor de schilders van gemaakt. Het dassenvet was vroeger in de apotheken bekend als geneesmiddel voor verschillende kwalen, en zijn vleesch werd indertijd gegeten.

Ik betwijfel of tegenwoordig het dassenvleesch nog tot spijze wordt gebruikt; de mensch verandert en met hem ook zijn smaak.

Heerde, November 1902.

J. J. VAN HEEKEREN.

Nederlandsche Ornithologische Vereeniging.

Vergadering op 25 October 1902, in „Artis.”

Behalve het voltallig bestuur waren 27 leden aanwezig.

Na lezing en goedkeuring der notulen deelt de voorzitter mede dat het Bestuur naar aanleiding van de in de vorige jaarvergadering ingediende motie met de Vereeniging voor Vogelbescherming in overleg is getreden, ten einde de mogelijkheid te overwegen van het verkrijgen eener betere vogelwet. Het resultaat dezer besprekingen is geweest, dat aan een commissie uit beide besturen is opgedragen een ontwerp van wet samen te stellen en dat ter kennis van de Regeering te brengen. Dezer dagen is dat ontwerp gereed gekomen en hebben twee bestuursleden eene audientie aangevraagd bij den Minister van Waterstaat. Hoewel deze audientie nog niet verleend is, bestaat er gegronde hoop, dat door de werkzaamheid der commissie verbetering in de bestaande toestanden zal kunnen worden verkregen.

Na deze mededeeling worden door den voorzitter opgezette vogels en huiden vertoond, als nieuwe winsten voor de Nederlandsche Fauna, en wel de IJsvogel (*Cerule alcyon*), het vorig jaar vermeld, en uit 1902 de Roodvoetvalk (*Cerchneis vespertinus*), een Kiekendief (*Circus swainsonii*) en de Valkbuizerd (*Buteo Zimmermannae Ehmke*). Doordat de voorzitter uit zijn collectie een groot aantal fraaie huiden had meegebracht, viel het den aanwezigen gemakkelijk deze nieuwe soorten met de aanverwante Nederlandsche te vergelijken.

Nu hield de heer Van Pelt Lechner een voordracht (hierachter afgedrukt) over de teekening der eieren van *Sterna cantiaea*, verduidelijkt door eenige prachtige fotografieën.

De heer Ritzema Bos deed een mededeeling over een nieuwe waarneming betreffende schade door korhoenders aangebracht in jonge dennetjes. Op Hulshorst is gezien, dat zij de knoppen bij 2-6-jarige dennen uitpikken, waardoor de groei der boompjes natuurlijk sterk benadeeld wordt. De jonge scheuten tasten zij niet aan. Daar sommige leden zich sterk tegen deze aantijging verzetten en de hoenders in hun bescherming namen, zijn verdere waarnemingen aangaande dit punt zeer gewenscht.

De heer Van Houten betoogt dat onzerzijds toetreding tot de Conventie voor Internationale Vogelbescherming, in 1895 te Parijs gesloten, zeer gewenscht is, en dat de Ornithologische Vereeniging daarop behoort aan te dringen. De voorzitter antwoordt, dat in het bovenvermeld ontwerp van wet reeds met deze eventualiteit rekening is gehouden. Voorts vestigt de heer Van Houten de aandacht er op,

dat de Wetenschappelijke expeditie naar Nieuw-Guinea ook voor de ornithologie van belang kan zijn. Uit particuliere brieven, door hem uit de Geelvinck-baai ontvangen, put hij het vermoeden, dat zich in 't binnenland een nog onbekende Casuaris-soort moet ophouden. Uit dezelfde bron verneemt hij, dat tengevolge van den handel in vogelhuiden nabij de kust de vogels meest alle zijn uitgeroeid.

Een en ander geeft den heer Brands aanleiding om ook voor Indië op vogelbescherming aan te dringen, wat volgens den heer Buttikofer niet wel mogelijk is, daar wij toch niet in staat zouden zijn om in het zoo uitgestrekte gebied naleving der voorschriften tot bescherming te verkrijgen. Maar op Java zou misschien iets kunnen worden uitgericht, en daarom richt de Voorzitter tot den heer Van Houten, die zich ook vroeger met deze zaak heeft ingelaten, de uitnoodiging om zijn denkbeelden omtrent deze zaak nader uit te werken.

De heer Abspöel deelde nog mede, dat door hem op 6 Sept. 1902 op Texel een bonte kraai is waargenomen, die daar den heelen zomer had gezworven, en ten slotte leest de heer Schuit een vermanend opstel voor om toch vooral de vogelstudie zoo in te richten, dat de vogels zelve geen slachtoffers worden van onberedeneerde verzameloede.

De Secretaris,
JAC. P. THIJSSSE.

Iets over de teekening, en den aard harer variaties, bij het ei van *Sterna cantiaea*, Gmel.

(met 4 afb.).

Een oölogische schets

DOOR

A. A. VAN PELT LECHNER.

„Für die sammlerische Thätigkeit empfiehlt sich „im Allgemeinen Beachtung des Princip: non multa, „sed multum! — worunter ich indessen nicht gerade „ein massenhaftes Aufspeichern von Gelegen und „immer nur Gelegen verstanden wissen möchte. „Ein um so grösseres Gewicht wird dagegen aller- „dings auf die Vereinigung einer Reihenfolge bezeich- „nender Varietäten gelegt werden müssen. Zuweilen „können sogar einzelne, besonders durch Färbung

„ganz abnorm charakterisirte Exemplare, insofern sie einen Rückschlag involviren, von allerhöchsten Interesse sein.“

KUTTER.

Betrachtungen über Systematik und Oologie vom Standpunkte der Selectionstheorie. (Journ. f. Ornith. 26 Jahrg. 1878).

De aard der verscheidenheid in het karakter der eiteekening bij *Sterna cantiaca* bracht mij er toe, een groote

Fig. 1.

serie eieren van dien vogel, met het oog op de afwisselingsvolle teekening, in hare verhouding tot die bij de eieren van vogelsoorten uit andere orden, aan de *Lariformes* in verschillenden graad verwant, nog eens aan een nadere beschouwing te onderwerpen aan de hand van hetgeen daarover in vroeger en later tijd is geschreven geworden.

De verwantschap tusschen de *Alciformes*, *Lariformes* en *Charadriiformes* wordt van zéér nauwen aard geacht.¹⁾

Ook op oölogische gronden betoogt reeds de la Fresnaye²⁾ de genetische relatie tusschen de *Laridae* en *Limicolae*. „Nous retrouvons” — zoo zegt hij — „dans les oeufs de ces

Fig. 2.

Laridés (Goëlands, Sternes, Stercoraires, Rhyncops) une forme bien plus analogue à celle des oeufs d'Echassiers

¹⁾ Fürbringer. Systematik der Vögel. Allgemeiner Theil. Amsterdam, 1888. Zie ook: Eimer und Fickert. Die Artbildung und Verwandtschaft bei den Schwimmvögeln nach deren Zeichnung dargestellt. Halle, 1899.

²⁾ Comparaison des oeufs des oiseaux et de leurs squelettes. Rer. Zool. 1845. (Geciteerd door Des Murs, in diens: Traité général d'ologie ornithologique au point de vue de la classification. Paris, 1860).

marins³⁾ qu'à celle des Nageurs²⁾, c'est à dire ovulaire et presque ovale-conique, et de plus, leur système de coloration est tellement semblable qu'il est presque impossible de ne pas les confondre.”

In de beschrijving der eieren van *Sterna media* en *Sterna bergii* wordt door von König—Warthausen³⁾ gewezen op de overeenkomst met eieren van *Cephus grylle*, *Alca torda* en *Uria lomvia*.

De verschillende teekeningen nu van het *cantiaca*-ei vertoonen dan ook typen,⁴⁾ die in de hierboven kortelings aangeroerde verwantschapsbetrekkingen worstelen, typen namelijk der eieren van *Alciformes*, maar evenzeer van die van vogelsoorten uit de oorden der *Lariformes* en *Charadriiformes*. In de door mij geraadpleegde literatuur vind ik nergens de aandacht er op gevestigd hoe treffend vooral het ei van *Sterna cantiaca* in een zijner typen het karakter vertoont, eigen aan dat van zekere soorten der *Charadriiformes*. Toch is dit type volstrekt niet zeldzaam, en bevreemdend is het, dat noch Thienemann,⁵⁾ noch Baedeker⁶⁾ voorwerpen daarvan afbeelden. Behalve door zijn teekening wordt het ook door de grondkleur (vergelijk o. a. *Oedienemus oedienemus*, *Recurvirostra avocetta*, e. a. gekarakteriseerd.

Van de 4 afbeeldingen, van *cantiaca*-eieren genomen naar voorwerpen uit mijne collectie, die door mij op de eilanden Schouwen en Rottum is bijeen gebracht (1900 en

Fig. 3.

1901) geven de figuren I en II teekeningen te zien, typisch voor *Aleidae*.

Zoo wijs ik hierbij op eieren van *Uria lomvia*, *Alca torda* en *Cephus grylle*. Figuur III.

Ik bezit in mijne verzameling *cantiaca*-eieren meerdere voorwerpen, die zulk een teekening dragen, waarin ik juist de typische teekening der eieren van zekere *Alciformes* terugvind (inzonderheid bij het genus *Uria* voorkomende); zij zijn echter zeldzaam.

Naumann⁷⁾ wijst voor vergelijking van het *cantiaca*-ei op de eieren van *Sterna caspia* en *Sterna nilotica*.

Naar mijne opvatting nu doen en de *caspia*- en de *nilotica*-eieren sterk denken aan *Larus*-eieren. Zoo zegt Saunders⁸⁾ bij *Gelochelidon anglica*: „The eggs are intermediate in character between those of the Terns and the Gulls”, en

¹⁾ De la Fresnaye brengt hieronder de genera: Numenius, Charadrius, Haemathopus, Himanthopus, Vanellus, Totanus, Tringa, Scolopax, Gallinago en Limosa; ²⁾ onder „Nageurs” de genera: Colymbus, Podiceps, Phalacrocorax, Mergus, Pelecanus en Sula.

³⁾ The His, 1860.

⁴⁾ Zie: Kutter. Ueber die wissenschaftliche Bedeutung der Oologie. Kassel, 1889.

⁵⁾ Fortpflanzungsgeschichte der gesammten Vögel. Leipzig, 1845—1854.

⁶⁾ Die Eier der Europaeischen Vögel. Leipzig—Iserlohn, 1855.

⁷⁾ Naturgeschichte der Vögel Deutschland. Leipzig, 1820—60.

⁸⁾ t. a. p.

vergelijkt Hall ¹⁾ de eieren van *Sterna caria*. Vermelding verdienen hier ook nog de eieren van *Rhynchopinae*, o. a. die van *Rhynchops nigra* draagt in zijn teekening den karakteristieke stempel der eieren van bepaalde soorten uit de *Charadriiformes*. Hier komen ter vergelijking, in het algemeen genomen, in aanmerking de genera: *Oedicnemus*, *Haematopus*, *Charadrius*, *Recurvirostra* en *Totanus*.

Met figuur IV komen wij tot de beschouwing der teekening van het *cantiaca*-ei in haar verhouding tot die bij de eieren der *Larinae*.

Wie het ei van *Larus gelastes* kent, zal wel reeds bij het bezien dezer afbeelding daaraan gedacht hebben. De overeenkomst in het karakter der teekening van het *gelastes*-ei, dat zéér constant in zijn teekening is, met dit type van het *cantiaca*-ei is dan ook wel opvallend. Reeds Baedeker duidt daarop door op „de lichter gekleurde” eieren van *Sterna-cantiaca* te wijzen.

Zoo roert ook von König-Warthaussen in zijn „Revue der Sterna-Eier” ²⁾ deze overeenkomst aan.

Eveneens zegt Saunders ³⁾ bij *Larus gelastes*: „The eggs much resemble those of some of the large Terns: *S. cantiaca*, *bergii*, etc.”, waaruit men, ten onrechte echter, zou kunnen afleiden dat de eieren van *Larus gelastes* in hun teekening een verscheidenheid in karakter vertoonen zooals dit bij die van *Sterna cantiaca* het geval is.

Het ei van *Larus gelastes* trouwens valt ook door zijn teekening buiten den kring van het algemeene type der *Larus*-eieren, een type, dat de *cantiaca*-eieren slechts hoogst zeldzaam voorkomt.

Wat de verhouding tot de teekening der eieren van andere *Sterninae* betreft, staat het ei van *Sterna cantiaca* het dichtst bij die van *Sterna media* en *Sterna bergii*, welke laatsten door Baedeker ⁴⁾, Nehr Korn ⁵⁾, Oates ⁶⁾ e. a. de fraaiste onder de *Sterna*-eieren genoemd worden. Genoemde Oölogen geven als karakteristiek voor de meerderheid der *bergii*-eieren een teekening op, bestaande uit figuren, die op hieroglyphen gelijken en *Rhynchops albicollis*, die in teekening sterk doen denken aan *Alcidae*-typen onder de *cantiaca* eieren. Coues' ⁷⁾ meening, dat de *Rhynchopinae*

veel nauwer aan de *Sterninae*, dan deze laatsten aan de *Larinae* verwant zijn, schijnt ook uit een oölogisch oogpunt bevestigd te worden.

Droste-Hülshoff ¹⁾ zag *cantiaca*-eieren, die in kleur en teekening volkomen geleken op die van *Falco tinnunculus*. Ik bezit in mijne collectie een paar dergelijke voorwerpen. Zij doen mij, afgaande op de afbeeldingen bij Thienemann ²⁾ en bij Baedeker ³⁾, denken aan eieren van *Phaetonidae*.

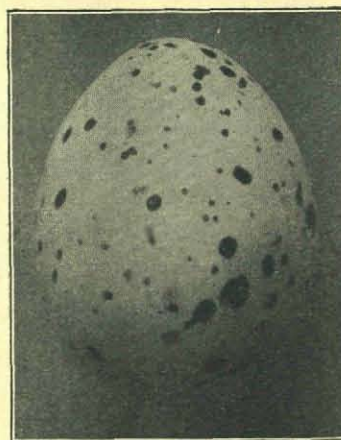

Fig. 4.

Volgens Fürbringer ⁴⁾ zou *Phaeton* wellicht als een aanknopingspunt voor de verre verwantschap tusschen de *Laro-limicolae* en de *Steganopodes* kunnen beschouwd worden.

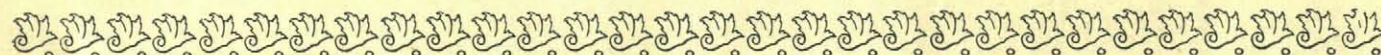
De eieren van *Sterna cantiaca* vertoonen ons alzoo in hun teekening hetzij het karakter, in al zijn afwisseling van de eieren van zekere *Alciformes*, hetzij van bepaalde *Charadriiformes*, of eindelijk dat, hetwelk men terugvindt bij het ei van *Larus gelastes*.

Uit de *Alciformes* treden hierbij op den voorgrond: *Alca torda*, *Uria troile*, *Uria lomvia* en *Cephus grylle*.

Uit de *Charadriiformes*: *Haematopus ostralegus*, *Charadrius phiwialis*, *Recurvirostra avocetta* en *Oedicnemus oedicnemus*
October 1902.

¹⁾ Die Vogelwelt der Nordseeinsel Borkum. Münster, 1869.

²⁾ t. a. p. ³⁾ t. a. p. ⁴⁾ t. a. p.

Tot dusverre bekende groeiplaatsen der tot de bijgenoemde familiën behorende planten.

Familie Gramineëen.

38. Brachypodium.

B. pinnatum P. B. Op zand- en steenachtige plaatsen. Limburg (vrij alg.). Harderwijk, Epse.

B. distachyon P. B. In Noord-Brabant op heidegrond, dicht bij de Belgische grens.

B. sylvaticum P. B. In bosschen. Limburg (alg.). Breda, Nijmegen, Winterswijk, Beuningen. Zwolle. Aardenhout, Bentveld, den Haag, Voorschoten: Schouwen, Z. Beveland, St. Aagtenkerke, St. Laurens, Westkapelle, Serooskerke. Domburg, W. Zeeuwsch Vlaanderen.

39. Bromus.

B. secalinus L. In korenvelden. Algemeen en overal.

B. arvensis L. In korenvelden en aangevoerd op andere plaatsen. Zutphen, Gorsel, Apeldoorn. Deventer. Bunnik, Wijk bij Duurstede. Amsterdam. Leiderdorp, Warmond, Leiden, den Haag, Delft, Rotterdam, Dordrecht. Middelburg.

B. commutatus Schrad. In weilanden, aan wegen en slootkanten. Oudenbosch. Arnhem, Beuningen. Kampen,

Delden. Zeist, Westbroek, Terschelling, Texel, Berkenrode, Amsterdam. Voorschoten. Leiden, den Haag, Westland, Rotterdam, Dordrecht. Walcheren, Zuid-Beveland, Oost Zeeuwsch Vlaanderen.

B. racemosus L. In weilanden, aan wegen, Kerkrade, Simpelveld. Werkendam, Breda. Nijmegen, Apeldoorn. Kampen. Utrecht, Zeist, Maarssen. Groningen. Texel. Wieringen, Haarlem, Amsterdam. Leiden, den Haag, Delft. Westland, Vianen, Rozenburg, Vlaardingen. Tholen, Zuid Beveland, Kapelle.

B. mollis L. Op bebouwde en onbebouwde plaatsen, ook op muren. Algemeen en overal.

B. hordeaceus L. Op open zandgrond, vooral in de duinen. Emmen. Schiermonnikoog. Terschelling, Vlieland. den Haag. Walcheren, W. Zeeuwsch Vlaanderen.

B. asper Murr. Algemeen in bosschen in Limburg, verder Gorsel en Hummelo.

B. erectus Huds. Op drogen grasgrond. St. Pietersberg, Maastricht, Oudenbosch. Zutphen, Gorsel, Kuilenburg. Deventer. Groningen. Amsterdam. Rotterdam.

B. inermis Leyss. In weilanden, aan wegen (vooral langs